

Otázka: Politologie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Lucie P.

Politologie

- * ze slova polis (řecké městské státy) a logos(slovo,rozum,řád)
- předmětem je fungování společnosti,státu,politických systémů,organizací,mocenských institucí a zkoumání politických chování
- zabývá se politikou (=věcí veřejnou)

1. zkoumání státu, jeho podstaty, funkcí, státními institucemi, dělbou moci
2. politickými systémy: rozdíl mezi monarchií/republikou, formy státu atd.
3. Politickými ideologiemi-komunismus,nacismus...
4. vztah politologie k ostatním vědním disciplínám
5. mezinárodní vztahy - vztah našeho státu s ostatními státy
6. zkoumání politických stran, organizací, veřejných institucí

Politologie a ostatní vědní disciplíny:

politologie úzce souvisí se všemi společenskovědními obory:

- 1) vychází z **filozofie**-čerpá základní metody a teorie

2) **státověda**- někdy splývají v 1 celek, někdo ale tvrdí, že jsou to 2 obory, politologie má větší rozsah

3) **sociologie**- předmětem politologie je také veřejnost (přebírá určité metody-např. Zkoumání volebních preferencí lidí), důležité pro politiky

4) **ekonomie**- navyšování DPH

5) **psychologie**- působení na veřejnost, ovlivňování veřejného mínění

Historie politologie

- první politologické teorie vznikaly jako teorie filozofické
- první se politikou zabývali Řekové (polit. Státu)

Sokrates

- vymyslel 1. politologickou teorii (podstatou byla idea dobra, které se měl každý přiblížit)
- idea dobra=vědění
- tvrdil, že pokud vládce polis má dobro činit, musí ho také poznat
- v čele státu by podle něj měli být filozofové, kteří mají k vědění nejbližší (k dobru)
- sofokracie = v čele státu jsou "moudří"

Platon

- převzal teorii sofokracie, vláda 1 a více moudrých
- teorii státu uveřejnil ve spisu ústava
- 3 skupiny ve státě- 1. vládci, 2. strážci (armáda), 3. obyvatelé

- tvrdil, že vládci a strážci nemají mít žádný majetek ani rodinu, aby se věnovali svým státním záležitostem
- tato teorie se nikdy neosvědčila

Aristoteles

- kritizoval Platona
- ve svém díle vytvořil vlastní teorii státu
- tvrdil, že člověk je člověkem společenským (tzv: zoon politicon)
- teorii založil na základě dělby moci

Nicolo Machiavelli

- v díle Vladař představoval absolutistickou moc
- tvrdil, že ve státě musí být vláda jen jednoho panovníka, pak dokáže stát ovládat
- vše v životě je podřízeno státu
- dílo později zneužito ve fašismu

Thomas Mobbes a John Locke

- vytvořili tzv.: smluvní teorii státu, kdy stát vzniká na vzájemné dohodě občanů, že se podřídí nějakému státnímu celku a vzdají se částí své suverenity a svých práv
- zastávali teorii tzv.: přirozených práv (každý člověk má právo na zdraví, rodinu)
- odmítali autoritářský režim a kritizovali absolutistické režimy
- **T.Mobbes**-to popsal ve svém díle Leviathan
- **J.Locke**- napsal Druhé pojednání o vládě (rozpracoval svou teorii)

Stát- 1.zmínka,15.stol, N.Machiavelli

- forma organizace lid.spol. Vyznačující se sdružením ob. Na určitém území v právní celek

***státu**- postupným oddělováním od panovnické moci-* moc veřejná

- * nových institucí-úřednictvo
- * samost.ekonomiky, jednotného daň.systému,jednotné armády
- * diplomatické styky-stát začíná navazovat vztahy s ostatními státy
- Mezopotámie-Sumerské městské státy
- Řecko-polis
- moderní stát,16.st, Anglie, Nizozemí

Teorie * státu:

1. Teorie náboženská- teorie božského původu státu—panovník je ztělesněním boha na zemi(Egypt)
2. Patriarchální teorie- stát * postupným rozšiřováním rodiny

- snaha ospravedlnit absolutistickou moc

- Sámova říše

3. Mocenská teorie-stát je tvořen silným,kt.porazí slabšího

- vláda silnějšího nad slabším

- N.Machiavelli-Vladař

4. Smluvní teorie- smlouva mezi lidmi o vytvoření státu,dojde k předání části pravomocí státu

-John Locke, Jean Jacque Rousseau

Praktická stránka * státu -rozdělení jiného státu (ČR)

-sjednocení státu (Itálie)

-* válečným konfliktem(sjednocení Jugoslávie)

Základní prvky státu:

1. státní území- trojrozměrný prostor(suchozemská plocha, pobřežní i vnitřní vody,prostor pod zemí,vzdušný prostor,pokud stát ztratí území-zaniká.
2. Obyvatelstvo- všechny osoby žijící na vymezeném území,podléhají státní moci- **státní občané**-
3. státní organizace(moc)-tvořena hierarchicky,slouží k výkonu stát.moci
4. -státní orgány(parlament,vláda,s

Formy státu:

-způsob organizace státní moci

dělíme do kategorií podle uplatňování státní moci

a) **podle počtu suverénů**

-monarchie(vláda jednoho)

-oligarchie (vláda několika)

-demokracie (vláda lidu)

b) **podle dědičnosti či volenosti hlavy státu**

-monarchie-děičná soživotní vláda 1 panovníka

-absolutní (panovník má veškerou moc,Brunej)

-konstituční (moc panovníka něco omezuje-orgány,Monako)

-parlamentní (panovník má poze reprezentativní roli, VB,Dánsko...)

-republika-státní forma,kde není panovnický úřad

-představitelé republiky voleni na základě ústavy

-státní moc se odvíjí od lidu

-moc se dělí na soudní,výkonnou a zákonodárnou

100. **podle formy režimu**

režimy demokratické-jsou realizována zákl.lidská práva a svobody

-umožňují pravidelnou a plynulou změnu vlády

režimy diktátorské- porušují lidská práva a svobody

- nepřipouštějí opoziční názor
- probíhá neomezená vláda
- použití násilí a agrese
- KLR, Kuba, Čína

500. **prezidentský systém**

- výkonná moc je nezávislá na zákonodárné
- prezident volen přímou volbou
- prezident má rozsáhlé pravomoce

1) semiprezidentský systém - určitá nezávislost na zákonodárné moci ale omezené pravomo.

- Francie, Polsko, Finsko

2) parlamentní systém - minimální pravomoce prezidenta

- vláda je ustanovena parlamentem
- ČR, Německo

e) podle územně správního členění

- státy mají jednotnou vládu, 1 ústavu, 1 legislativu....

a) státy unitární

- státy s jednou legislativou, vládou, ústavou, hlavou státu atd.
- ČR

b) státy složené (federace)

- sdružení více celků na základě společné ústavy

- jednotlivé celky mají svoje vlastní úřady, představitele....

- USA (federace 50ti států, Švýcarsko (kantony), Německo (spolkové země), Kanada (provincie)

100. konfederace

-sdružení 2 nebo více nezávislých států

- britské společenství národů (sdružují se bývalé kolonie británie, v čele královna)z

f.) **podle národnostního složení**

a) státy národní (homogení)

- obyvatelstvo tvoří 1 národ

b) státy s národnostními menšinami

- menšina je početně obsáhlá-tvoří významnou součást kultury státu

100. státy dvou nebo více národů

-není převaha žádného národa

-2 nebo více národních jazyků

-Kanada,Belgie

500. občanské státy

-není důležitý etnický původ

-USA

Sociální stát:

- některé státy začaly přebírat sociální funkci ke svým občanům

- stát se začíná starat o nemocné, chudé atd...

- o té doby to byla práce církve, soc. stát-od 19. století

- úkolem je zabezpečit pro obyvatele existenční minimum, odstranit hlad, pomoci nemocným a nezaměstnaným

- zajistit všem obyvatelům minimální zdravotní péči a základní vzdělání

funguje na 3 principech: 1) princip solidarity (princip pomoci slabším)

2) pragmatismus (princip myšlení do budoucnosti)

3) idea pokroku (myšlenka postupného snižování sociálních nerovností)

POJMY:

národ = skupina lidí se stejnou historií, kulturou, jazykem, na určitém území

národnost = příslušnost k nějakému národu

národnostní menšina = skupina obyvatel daného státu, která se odlišuje svou národností od většiny

kosmopolitismus = minimalizuje se význam národa

nacionalismus = přílišné zdůrazňování jedné národnosti

xenofobie = strach/odpor k cizincům

rasismus = likvidování příslušníků určité rasy nebo národa

Občanství a státní příslušnost

občanství = příslušnost fyzické osoby k určitému státu

- trvalý právní svazek

- občanem se může stát člověk, který splní státem dané podmínky

Způsoby získání občanství v republice:

1) narození

2) osvojením (min. 1 z osvojitelů musí být Čech)

3) určením otcovství (dítě narozené ženě bez občanství nebo cizince, nemanželské dítě)

4) nalezením (na území ČR, osoba mladší 15 let neprokáže jiné státní občanství)

5) prohlášením (při rozdělení ČSR)

6) udělením (splnění zákonem stanovených podmínek)

- a) trvalý pobyt v ČR více než 5 let
- b) prokáže, že se zříká svého původního občanství
- c) prokázání znalosti čj
- d) v 5 letech nebyl odsouzen za trestný čin

Pozbytí státního občanství

- člověk nesmí být zbaven občanství proti své vůli

1) prohlášení (občan prohlásí, že se vzdává občanství ČR)

2) nabytí občanství jiného státu

- vyjimku tvoří sňatek s cizincem

1918- * ČSR, uzákonění československého občanství

- občanem se stal ten, kdo měl trvalé bydliště v ČSR, nezáleželo na národnosti

1968- každý si mohl zvolit, jestli bude mít české nebo slovenské občanství, měl i dvojí-československé

1.1 1993* ČR